

зьким рівнем розвитку мотиву «прагнення до прийняття» у безробітних, які знаходяться у стані довготривалого безробіття, свідчить про те, що людина із таким сполученням обох мотивів активно уникає контактів із людьми, бажає усамотнитись.

У ситуації з безробіттям можна запропонувати молоді починати самостійно спробувати шукати роботу чи професійного самовизначення, а не виправдовувати власну поведінку поганою роботою служби зайнятості. Такій молоді потрібна допомога з боку дорослих, зокрема психологів, оскільки самі вони до власної активності поки що не готові.

Література

1. Журнал „Аспекти і рішення України” Київ-2008р.
2. www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет статистики України.

Халаїмова А.В.

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ РИЗИКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасна світова економіка характеризується великою невизначеністю ринкових, технологічних, природно-кліматичних та інших факторів. В економіці і підприємстві здійснювати вибір, приймати рішення доводиться в умовах невизначеності, конфлікту й зумовленого ними ризику. Проблема ризику в нашій країні є досить нагальною. З появою товарно-грошових відносин із розвитком цивілізації ризик стає економічною категорією. Приблизно з 60-х років ХХ ст. ризик став предметом міждисциплінарних досліджень. Виникла нова галузь знань – ризикологія. Тому аналіз, прогнозування, оцінка та зниження ризику набувають усе більшу актуальність.

Для економіки України перехід на інноваційний шлях розвитку є тою силою, що рухає, яка здатна забезпечити економічну незалежність та подолання розриву із економічно розвиненими країнами. Це є особливо актуальним для промисловості – провідної галузі України. У той же час вітчизняна практика показує, що інноваційною діяльністю займається незначна кількість промислових підприємств. При цьому більшість із них займається розробкою та впровадженням нової або вдосконаленої продукції, оскільки традиційні її види у значній мірі є неконкурентоспроможними як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках. Одним із головних факторів, які стримують інноваційну активність підприємств, поряд із недостатніми обсягами фінансових ресурсів, нерозвиненістю і слабою результативністю механізмів державної підтримки, невдосконаленістю законодавчої бази та інше; є високий ризик. У цьому зв'язку проблема адекватної оцінки інноваційних ризиків та розробка ефективних заходів по їхньому запобіганню, зниженню або компенсації є дуже актуальною.

Даною проблемою займалися Р. Базел, І. Балабанов, Т. Бачкаї, В. Витлинський, С. Вайлдайцев, В. Ведяхін, Г. Клайнер, Р. Купер, С. Філін, які розглядають різні аспекти аналізу ризиків на етапах інноваційного процесу. Однак вони в основному носять локальний характер, оскільки відсутня єдина класифікація інноваційних ризиків, аналіз ризиків виконується досить укрупнено, практично не використовується їхня багатofакторна оцінка, що призводить до подвійного рахування або ж ігнорування окремих видів ризиків. Проблема невизначеності та ризику яскраво висвітлена в роботах багатьох учених: С. І. Наконечного, С. М. Клименка, В. В. Лук'янової, Н. І. Машиної, В. П. Баранчєєв, Н. П. Масленников, В. М. Лимишин, Бовин, А. А., Василенко В. О., Шматько В. Г., Вергал К. Ю., Заблоцький Б. Ф., Ілляшенко С. М., О. І. Волков, М. П. Денисенко, А. П. Гречан, Ісаєва О. В., М. А. Йохна, В. В. Стадник.

Узагальнюючи визначення, наданні різними авторами, наведемо власне: інноваційний ризик – це ймовірність виникнення несприятливої ситуації або відхилення реального результату від запланованого при здійсненні інноваційної діяльності (на кожному її етапі при розробці, впровадженні та використанні нововведень), яка може спричинити незаплановані збитки, що виникають при вкладенні підприємством засобів у виробництво нових товарів або надання послуг, у розробку нової техніки і технології, при вкладенні засобів у розробку управлінських інновацій, які не принесуть бажаного ефекту; при цьому чим більше етапів розробки (або закупівлі), впровадження та використання нового обладнання або просування нового товару здійснило підприємство тим більші його витрати, які у випадку провалу вже неможливо компенсувати. [2, с.308 – 309]

Ризики, які пов'язані із мікросередовищем, у найбільшому ступені впливають на результати інноваційної діяльності. Ними можна частково керувати, частково зменшити шляхом проведення правильної інноваційної політики, але це потребує досить великих зусиль. Для їхньої мінімізації необхідно аналізувати інтереси суб'єктів інноваційного процесу і наводити характеристики інновацій у відповідності із ними. [2, с.100]

Суб'єктивні ризики інноваційного процесу виникають як наслідок прийняття управлінських рішень на етапах інноваційного процесу.

Ці ризики слід розглядати поетапно, по ходу прийняття рішень стосовно інноваційної діяльності.

1. Ризик на етапі аналізу відповідності внутрішніх можливостей розвитку підприємства зовнішнім, які генерують зовнішнім середовищем полягають у загрозі вибору неадекватного зовнішнім і внутрішнім умовам напрямку інноваційного розвитку.

2. Ризик на етапі генерації ідей інновацій проявляється як можливість генерації неконкретних неприйнятних для послідуєчого опрацювання ідей.

3. Ризик на етапі відбору прийнятних ідей проявляється як загроза відбору ідей, що не підлягають для реалізації на конкретному підприємстві, або ігнорування якісних ідей. [2, с.101]

4. Ризик на етапі розробки замислу нового товару та його перевірки проявляється як неоднозначне формулювання замислу, яке може бути помилково прийнято розробниками і споживачами; й недостатнє опрацювання замислу товару, що не дозволяє реалізувати усі сильні сторони новації.

5. Ризик на етапі аналізу ринку і розробки стратегії маркетингу полягає у загрозі розробки стратегії маркетингу по виводу нового товару на ринок, яка буде неадекватною ситуації (з урахуванням перспектив її розвитку).

6. Ризик на етапі оцінки можливостей новатору по розробці, виготовленню просування новації на ринок, проявляється як недооцінка або переоцінка можливостей підприємства-новатора.

7. Ризик на етапі розробки нового товару полягає у можливості розробки товару, який не відповідає інтересам суб'єктів інноваційного процесу.

8. Ризик на етапі ринкових випробувань нового товару проявляється аналогічно попередньому ризику, викликаний помилками (недоробок) при виборі часу, міста і методики випробувань.

9. Ризик на етапі прийняття рішень про розгортання комерційного виробництва товару полягає у можливості просування на ринок товару, який недороблений, або використанні неадекватних заходів комплексу маркетингу. [2, с.101]

Управління ризиком – процес вивчення параметрів об'єкта і суб'єктів ризику, зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на об'єкт і поведінку суб'єкта ризику, його оптимізації, планування, обліку і контролю, мотивації і регулювання виконання робіт з управління ризиком. [5, с.230]

Процес управління інноваційними ризиками:

1. Етап постановки цілей керування ризиками характеризується використанням методів аналізу і прогнозування економічної кон'юнктури, виявлення можливостей і потреб підприємства у рамках стратегії і поточних планів його розвитку.

2. На етапі аналізу ризику використовуються методи якісного і кількісного аналізу: методи збору наявної й нової інформації, моделювання діяльності підприємства, статистичні й динамічні методи тощо.

3. На третьому етапі підставляється ефективність різних методів впливу на ризик: запобігання ризику, зниження ризику, прийняття ризику на себе, передачі частини або всього ризику третім особам тощо, що завершується прийняттям рішення про вибір їхнього оптимального набору.

5. На заключному етапі керування ризиками обирають методи впливу на ризик. Результатом даного етапу буде нове знання про ризик, що надає змогу, за необхідності, відкоригувати раніше поставлені цілі керування ризиком. [3, с.411]

Методи запобігання ризиками – це один з найважливіших етапів управління і регулювання ризиками, що здійснюються висококваліфіковані фахівці основних ланок інноваційно-інвестиційної діяльності. Охоплюють такі методи: ухилення від ризиків, розподіл ризиків, диверсифікація ризиків, локалізація

джерел ризиків, залучення до ризиків, компенсація ризиків, страхування. [5, с.252 – 253], [1, с.163]

Отже, проблема ризиків є дуже актуальною особливо в епоху високорозвинених технологій, швидке поширення яких у всьому світі прискорює науково-технічний прогрес. Тому зараз багато підприємств займається інноваційною діяльністю, щоб їх обладнання та продукція, що виробляється на даному обладнанні, відповідали вимогам споживачів. Але інноваційна діяльність як ніяка інша найбільш пов'язана із ризиком, оскільки підприємство вимушено приймати важливі рішення в умовах невизначеності часу, невизначеності витрат, невизначеності результату. В інших галузях можливо хоча б приблизно спрогнозувати обсяги виготовлення та реалізації продукції, витрати на її виготовлення, прибуток, спираючись на ринкове середовище. А в інноваційній діяльності дуже важко зробити прогноз навіть на короткий термін, оскільки у даному випадку велике значення має час. Від швидкості та правильності прийняття рішення стосовно нововведень залежить подальший успіх інноваційної діяльності. На кожному кроці через невизначеність існує багато різних ризиків, тому підприємство має уважно та ретельно проводити контроль, мати гнучку систему управління і у випадку непередбаченої ситуації швидко переорієнтуватися, запобігати виникнення ризикових ситуацій. Але уникнути ризику неможливо. Тому підприємство має мінімізувати вплив ризиків на інноваційну діяльність та розробити ефективну систему управління ними.

Література

1. Вергал К.Ю. Інноваційний розвиток підприємства через інтеграцію стратегічного та інноваційного менеджменту. Економічний вісник Донбасу. Науковий журнал, №1 (15), 2009 р.
2. Инновационные риски и их классификация. Ильяшенко С.Н. Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 4, с. 93 – 103
3. Інноваційний розвиток промисловості України / О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін.; Під ред. проф. О.І. Волкова, проф. М.П.Денисенко. – К.: КНТ, 2006. – 648 с.
4. Ісаєва О.В. Концептуальний підхід до рівнів формування економічної дестабілізації та класифікації чинників. Економічний вісник Донбасу. Науковий журнал, №1 (15), 2009 р.
5. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент. Учебник, 4-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 400 с.: ил.